

”Med bomull kring varje ord blir facit noll”

— *ur konstdebatten i Argus 1909* —

TILL REDAKTIONEN AV ARGUS.

Utan att underskatta den smickrande Argusvak-samhet, som i senaste tid begynt ägnas min person, nödgas jag åter besvära mig över det som i Eder ärade tidskrifts sist utkomna häfte s. 16 om mig anföres. Jag har, påstås det, i Valvoja 1907 sagt mig äga »en rödjarnatur» (!). Dessvärre har jag i sagda årgång av Valvoja ej skrivit ett enda ord varken om mig själv eller andra. Vidare skall jag »vid andra tillfällen bedyrat» (!), att jag ej hyllar l'art pour l'art-teorin. Ehuru det har sin riktighet, att min uppfattning om konsten är en annan än den urromantiska, som Théophile Gautier formulerat i den berömda frasen och som kanske ännu uppbäres av konstnärer, vilka leva i den villfarelsen att konsten är något för sig själv bestående, något vars värde är oberoende av om det är med eller mot i mänsklighetens bildningssträvande, är det dock mig obekant var jag »bedyrat» detta eller annat angående mig själv. När jag skrivit för allmänheten, har jag alltid behandlat andra ämnen än min egen person. Självfallet är att den anrättning förf. kokat på av honom själv beredda ingredienser smakar derefter.

Högaktningfullt
Eliel Aspelin-Haapkylä.

*

Herr Heikki Tandefelt har i sin uppsats om „Konst och partipolitik“ — införd i senaste nummer av Argus — ansett det lämpligt att rikta ett personligt angrepp mot en känd finsk konstforskare. Det sätt på vilket detta angrepp utföres, kan icke annat än pinsamt beröra dem som vänjt sig att betrakta Argus som ett forum för sakligt och höviskt meningsutbyte. Undertecknad önskar därför uttala sin förvåning över att Redaktionen icke hänvisat herr Tandefelt till något annat pressorgan, där hans polemiska metod varit bättre på sin plats.

Yrjö Hirn.

Redaktionen vill i anledning av ovanstående betona att den ifrågavarande uppsatsen var med känt namn signerad, vadan dess författare har att i allo svara för densamma. I frågan om vad som i sådant fall bör få ingå, vad icke, har varje subjekt sin latitud. Vår uppfattning om det till-låtna i färg och ton är måhända icke ortodox. Friheten är väl ibland till skada, oftare dock till nytta. Facit är plus. Med bomull kring varje ord blir facit noll.

Språkbruket i *Argus* tidiga debattspalter var en hel del sirligare än i dagens hatprat på nätet; passionerna däremot knappast svalare. Här protesterar två etablerade konsthistoriker mot målaren och grafikern Heikki Tandefelts brandfackla i *Argus* nummer 1/1909, som bland annat kritiserat estetikprofessor Aspelin-Haapkylä: han ”fördröjer finska folkets estetiska utveckling”, hävdade Tandefelt med motiveringen ”Som bekant kan satsen l'art pour l'art medvetet eller omedvetet tillämpas på all god konst.”

Främst, och mera övertygande, gick Tandefelt ändå åt *Uusi Suometar*, som hade karakteriserat den finländska konstscenen 1908 som ett ”förlamningstillstånd” (*lamaannustila*). Bara Gallén-Kallelas illustrationer till *Seitsemän veljestä* nämns av *U.S.*, men inte ens de får odelat beröm.

Som motbevis ställde Tandefelt upp finländska framgångar i Paris, Simbergs fresker i Tammerfors, Ville Vallgrens springbrunn (”Havis Amanda”) samt verk av Järnefelt, Pekka Halonen och Eemil Halonen.

Konstverk som idag ses som nationella kronjuveler föll inte sin tids suometarianska konstpolitiker på läppen, ansågs inte vara tillräckligt ”fosterländska”. Något för dagens Grundfinnar att begrunda.

Argus redaktionella kommentar är ett försvar för också från (”icke ortodox”) debatt, så länge den förs under eget namn. Av ordvalen att döma (”facit”, ”subjekt”, latitud”) har *Argus* penna här förts av Guss Mattsson.

TRYGVE SÖDERLING